

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXI. (25)

No. (štev.) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

13. januarja 1972

Novo ravnotežje

Svetovna politična strategija, ki se je še do nedavnega sukala okoli Washingtona, Moskve, Londona in Pariza, v svetu, ki je nastal po drugi svetovni vojni, postopoma prehaja v zgodovino. Doba, ki se je začela z drugo svetovno vojno in v kateri se je svet končno razdelil na dva dela: enega s središčem v Washingtonu in drugega s središčem v Moskvi, se končuje.

Včerašnji sovražniki si postajajo prijatelji, včerašnji zavezniki se spreminjajo v sovražnike. Vojaške, gospodarske in politične odvisnosti se hitro spreminjajo, ne samo med majhnimi državami, temveč med velesilami samimi. Še do včera sta vsak na svojem koncu sveta neomajno gospodovala Washington in Moskva, danes si morata vsak na svoj način in vsak na zanj prej neznan način sveta iskati zaveznikov in prijateljev. Prav tako si vsak na svoj način spreminjata svoje včerašnje zaveznike in prijatelje v politične, gospodarske in ideološke nasprotnike in sovražnike.

Vsi ti premiki v svetovni politični strategiji so se dolgo pripravljali, pa so postali močno razvidni v letu 1971, ki je pravkar odšlo v zgodovino.

Pred tridesetimi leti so japonske bombe na Pearl Harbour zbudile ZDA iz izolacionizma, kakor so nacistični tanki zdramili sovjetski komunizem za ruski mejam. Svoboda in nesvoboda sta si leta 1945 podali roke, da bi v veliki iluziji gradili nov svet. Grandiozno zamišljeni Združeni narodi naj bi bili porok večnega miru med državami, zatočišče malih pred velikimi, pozorišče velikih za delitev pravice malim.

Vse to bi bilo v neki meri možno, če ne bi bilo vse zgrajeno na napačni predpostavki: da namreč v Moskvi mislijo iskreno, brez zahrbtnih namenov in načrtov.

Imperialistična ekspanzija, ki jo je Moskva začela izvajati takoj po koncu druge svetovne vojne, je naravno rodila odpor svobodnega sveta. Vzklili so NATO, SEATO in druge obrambne organizacije svobode, kakor se je nesvoboda povezala v Varšavskem paktu. Strah pred sovjetsko vojaško grožnjo je povezal Zahodno Evropo v socialno gospodarsko in politično enoto, kakor še ni bila nikdar prej v zgodovini. Strah pred družbeno-gospodarsko nadmočjo svobodnega sveta je povezal sovjetski imperij v družbeno-gospodarsko enoto, da bi bila kos grožnji svobode, ki je rjavila železno zaveso, ki je silila čez berlinski zid. Svet se je sukal okoli osi dveh središč: Washingtona in Moskve.

Toda politična, gospodarska in družbena statičnost sveta je bila le kratkotrajna. Zgodovinski razvoj obstane le za trenutek, da se potem z večjo hitrostjo požene naprej.

Nov mednarodni sistem se ustvarja danes pred našimi očmi in prostor, ki si ga bosta Washington in Moskva pridobila v tem novem sistemu, bo odvisen ne samo od tega, kakšnega si bosta izbrala, temveč tudi od tega, kaj bodo drugi rekli in storili.

Dasi sta atomski velesili, ZDA in ZSSR, že nista državi, ki bi bili velesili zaradi svojih atomskih skladišč. Ena drugi priznavata enakost v orožju, ena in druga istočasno izgubljata kontrolo nad svojimi včerašnjimi pri in podvrženci. Zledenele oblike politično-gospodarskih sistemov, ki sta si jih ustvarili v letih živčne vojne, hitro vodenijo in to talitev najbolj pospešujejo prav države, ki so bile med drugo svetovno vojno uničene ali razdeljene: Nemčija, Japonska, Kitajska, Koreja, Vietnam, Indija, Pakistan.

Povsem novo ravnotežje sil nastaja v svetu.

ZDA in ZSSR vzdržujeta ogromni vojaški sili, ki pa nikakor ne odgovarjata njuni današnji politični in gospodarski moči. Njuni oboroženi sili, opremljeni in odvisni od jedrnega orožja, sta tako težko uporabljivi, da ostajata nemočni v krvavih spopadih majhnih, neatomskih držav. Washington se ne boji Moskve in Moskva nima strahu pred

V Sloveniji se kmečko prebivalstvo letno zmanjšuje

ZMEŠNJAVA MED DEMOGRAFSKIMI PODATKI IN LJUDSKIM ŠTETJEM

Jugoslovanska Centralna planerska institucija daje letno podatke o stanju prebivalstva, oziroma njegovi ekonomski strukturi. Ljudsko štetje v letu 1971 pa je pokazalo velika nasprotja med rezultatom štetja in demografskimi podatki Centralne planerske institucije. Poslanec Peter Markolič, strokovnjak za demografsko statistiko je v zboru narodov sredj decembra ostro kritiziral tako površnost ki je posledica nenehnih improvizacij. Te improvizacije so prinesle pred vsem nejasnost v stanju kmečkega prebivalstva. Glede tega je Markovič dejal:

„V planskem gradivu je n. pr. navedeno, da je število kmetijskega aktivnega prebivalstva ostalo približno na isti ravni, to je 4 milijona 800 tisoč ljudi, medtem ko statistični podatki govorijo, da se je od zadnjega popisa prebivalstva l. 1961 aktivno kmetijsko prebivalstvo zmanjšalo za 732 tisoč ljudi. Naprej je rečeno, da so taka gibanja povzročila, da je prišlo do zmanjšanja deleža celokupnega aktivnega kmetijskega prebivalstva od 57 odstotkov v l. 1961 na okoli 52 odstotkov v letu 1970. Toda rezultati poslednjega popisa govore prvič, da to ni bilo 57 odstotkov, temveč 56,2 odstotka, in da sedaj to ni 52 odstotkov, temveč 43,7 odstotkov na podlagi popisa prebivalstva l. 1971. V nekem drugem takem dokumentu pa je rečeno, da je l. 1961 kmetijsko prebivalstvo znašalo 9 milijonov 380 tisoč in da sedaj znaša 8 milijonov 750 tisoč, čeprav je l. 1961 v resnici znašalo 9 milijonov 197 tisoč ljudi, zdaj pa jih je samo 7 milijonov 397 tisoč, se pravi 36,4 odstotka; dalje pa je tudi rečeno, da bo kmetijsko prebivalstvo v 1975 znašalo 41 odstotkov, čeprav že sedaj znaša samo 36,4 odstotka.

K tej kritiki Petra Markoviča je dal svoje pripombe dr. Živko Šifer, strokovnjak za statistiko v katerih pravi najprej glede števila kmetov v celi državi: „V dobi med popisoma 1953 in 1961 se je kmečko prebivalstvo zmanjšalo za 1.118.000, ali letno za 140.000.

V prihodnjem obdobju 1961 do 1971 pa je zmanjšanje za 1.800.000 če ne upoštevamo vmesnega naravnega prirasta kmečkega prebivalstva, saj potem nanesse zmanjšanje 2,8 milijona. Letno dejansko zmanjšanje je torej 180 tisoč, kar pa je precej več, kot je bilo to v prejšnjem razdobju.

Glede kmečkega prebivalstva v Sloveniji pa pravi dr. Šifer da so tudi za slovensko republiko ugotovitve o kmečkem prebivalstvu manjše število kot smo ga pričakovali. Na to nadaljuje: „Razlika sicer ni tako velika, kakor za vso državo, vendar je pokazala za 4 do 5 odstotnih točk manj kmečkega prebivalstva, kakor smo imeli o njem doslej evidenco. V Sloveniji imamo namreč vsako leto za 31. marec registracijo prebivalstva na podlagi registra stalnega prebivalstva, kjer se iz kartonov za posamezne osebe po matičnih in prijavnih uradih, kjer vodijo ta register, ugotavlja tudi število kmečkega prebivalstva. Ta registracija pa vsa leta kaže, da se kmečko prebivalstvo letno zmanjša za 10 do 15 tisoč, tako da se ustrezno temu zmanjša tudi odstotek tega prebivalstva od vsega prebivalstva Slovenije. V zadnjih petih letih se je delež kmečkega prebivalstva manjšal takole: 1966: 26,2; 1967: 25,5; 1968: 25,0; 1969: 24,2; 1970: 22,7.

To zmanjšanje je enakomerno in stalno, tako da se zdj povsem v redu. Za leto 1970 je izkazano kmečko prebivalstvo s številom 391.853 ljudi. Vzorec popisa 1971 pa je prinesel število 311.156 kmečkega prebivalstva, kar je še 18,3 odstotka. Ker je povsem nemogoče, da bi se v enem letu zmanjšalo za 80 tisoč ljudi, je jasno, da gre za napako ali pri registru ali pa pri popisu, najbolj verjetno pa je, da gre za različno pojmovanje, kaj se šteje med kmečko prebivalstvo.

Dr. Šifer pa pokaže tudi na važno okolnost, da v teh statistikah niso upoštevani tisti delavci, ki so na začasnem delu v tujini in so med njimi tudi kmečki ljudje.

TITO TARNA. GROZI IN PRIZNAVA

„DEMOKRACIJA LE ZA POT V SOCIALIZEM“

Na zadnji seji predsedstva sveta Zvez sindikatov Jugoslavije je bil povabljen gost tudi samodržec Tito. Na tej seji je Tito logično povzel besedo in imel obširen govor, čeprav je v uvodu zatrdil, da „ne misli imeti govora“. Še več, v tem govoru je bilo toliko obtožb, toliko groženj „razrednemu sovražniku“ in pa smernic za bodoče delo, da se partija ohrani na oblasti, da je govor vzbudil pozornost doma in med opazovalci jugoslovanskega dogajanja po svetu. Govor je bil objavljen 20 dec.

V prejšnji številki našega lista je uvodničar zatrdil, da v jugoslovanski partiji vladata zmeda in kaos. Kakšna je ta zmeda, in kakšen je resničen položaj Jugoslovanske partije so najbolje pokazali nedavni dogodki. A priznati je moral to tudi sam maršal Tito. Ne-

kaj odlomkov iz njegovega govora na omenjeni seji, bo našim bralcem podalo kaj lepo sliko o dogajanju in manevrih v jugopartiji. Tu jih ponatiskujemo:

„Strašno me je prizadelo preštevanje, ki se je začelo, nacionalni šovinizem v raznih okoljih. Uvidel sem, da gre za ali-ali, da moramo iti v boj, čeprav sem se malo bal, ker sem videl, da zveza komunistov kot celota ni organizirana. Dvomil sem, da se bo mogla postaviti tako, kot se je v resnici kasneje postavila. In kot se je to pokazalo na seji predsedstva Zveze komunistov, kjer so bili nastopi v resnici enotni, stalni, enotna. Na srečo se je pokazalo, da so bile moje bojazni odveč. Po mojem mnenju smo vendarle nastopili ob pravem času, ne pa z zamudo, tako da

gospodar, prav tako afriškega nihče ne obvlada.

„Nj treba iti okoli sveta,“ stoji zapisano, „da bi odkrili, kako se gradijo mostovi med sovražniki in podira jo med prijatelji.“

V tem novem razdobju mednarodnih odnosov se svet spreminja v politični, gospodarski in družbeni mozaik naraščajočega nacionalizma, ki krepki osebnostne značaje posameznih narodov, dokler ostaja v mejah zdravega tekovanja za prostor na soncu. Vezi strahu se rahljajo; vezi sodelovanja se krepijo, nova generacija političnih in gospodarskih sistemov se poraja, v človeški družbi, ki vsak dan bolj vrta v globinah svoje notranjosti, ker jo je v minulih desetletjih tehničnega napredka zanemarila.

Dificultades en la zafra cubana

Aunque la zafra comenzó muy pronto esta temporada en Cuba, ya resulta cierto que la producción azucarera de 1972 no superará mucho, si es que la supera, la de 1971, es decir, 5,9 millones de toneladas. Una vez más será inferior a las previsiones.

Este es el verdadero milagro cubano: cada año la producción es inferior a los objetivos. Se recuerda el fracaso resonante de la zafra de 1970, preparada como un desafío cinco años antes. Para lograr ese objetivo de los diez millones, la economía cubana en su totalidad fue sacrificada y Castro tuvo que reconocer la catástrofe: no obstante la movilización general de toda las energías, la producción récord no pudo superar los 8,5 millones de toneladas. Al año siguiente ni siquiera alcanzó los 6 millones. Y he aquí que para 1972, volviendo a objetivos más modestos, Castro había señalado 7 millones. Una vez más no lo logrará.

Y sin embargo, Castro no quiere reconocer sus errores, y persiste, incluso, en tratar de sojuzgar a las demás naciones latinoamericanas a un régimen de miserias y fracasos como es el actual régimen cubano.

Težkoče v kubanski safri

Čeprav se je pobiranje sladkornega trsa pričelo zelo zgodaj to sezono na Kubi, je že očitno, da bo sladkorna proizvodnja v letu 1972 komaj nekoliko večja (če bo), kot je bila lansko leto. Lani so pridelali 5,9 milijonov ton sladkorja. Torej bo pridelek zopet nižji kot so ga prvotno predvidevali.

Ta je vsa resnica kubanskega čudeža: vsako leto je proizvodnja nižja kot pa je preračunano. Še sedaj je v spominu veliki polom safre leta 1970, ki je bila pripravljena že pet let prej kot častna reč za Kubo. Da bi dosegli zastavljeni cilj desetih milijonov ton, je režim žrtvoval celotno kubansko gospodarstvo, nakar je moral Castro sam priznati katastrofo: kljub splošni mobilizaciji rekordni pridelek ni mogel preseči osem milijonov in pol ton sladkorja. Naslednje leto ni dosegel niti šest milijonov ton. Zato je Castro, bolj pohlevno, za leto 72 zastavil cilj 7 milijonov ton. Zopet tega cilja ne bodo dosegli.

Vendar kljub temu Castro ne prizna svojih zmot in vztraja na tem, da bi celo še ostale latinskoameriške narode podvrget režimu uboštva in porazov, kot je sedanji kubanski režim.

je lahko vsak razumel, da je bilo treba ravnanje tako ostro in da drugače nismo smeli.

Rad bi povedal nekaj besed o tem, kako moramo zdaj ravnati, kaj moramo delati. Pred nami je cela vrsta organizacijskih vprašanj. Moramo se organizirati. Zveza komunistov ni organizirana tako, kot bi morala biti. Zdaj ne bomo čakali druge konference ZKJ. Akcije so že stekle. Toda sama struktura naše ZKJ ni taka, da bi v prihodnje lahko uspešno reševala vse te probleme. Zvezo komunistov moramo reorganizirati; opustiti je treba obliko osnovnih organizacij, ki se sestajajo od časa do časa, kjer eden ali dva referirata, ljudje poslušajo, se razidejo, potem pa nič.

Toda, glejte, kakor hitro so bili sprejeti amandmaji, kakor hitro so se republike lotile dela na svojih amandmajih, so začeli v Zagrebu in drugje po malem ubirati separatistično linijo. Začele so se pojavljati težnje, da bi se republike zaprle vase. Skratka, razbiti so hoteli jugoslovanski delavski razred, da bi potem tehnokracija laže zasedla položaje. Tedaj sem odkrito rekel, da so posvetili vso pozornost snovanju države ali državice, da bi le-ta dobila vse attribute države tudi navzven. V Zagrebu so bile tudi takšne reči, celo naj bi šli v Združene narode.

Razpravljali so o tem, ali ima prednost nacionalno ali razredno. Toda pri tem preklanju v tisku je prevladalo, zlasti pri Matici hrvatski in pri nekaterih vodilnih ljudeh, da ima prednost nacionalno, ne pa razredno. Če bi to držalo — za kaj, vraga, pa smo se potem borili?!

Delavski razred se ni dovolj močno postavil po robu preštevanju. Sindikati bi morali biti čuječnejši. Kaj bi to pomenilo zdaj, če bi prišlo do prekanja, koliko je kje Srbov, koliko Hrvatov, koliko drugih narodnosti?

To so bile zelo nevarne reči. Če ne bi šli zdaj v boj in to prepričali — čeprav to še ni končano in bomo imeli še mnogo dela — bi morda čez šest mesecev prišlo tudi do streljanja, do državljanske vojne. Vi pa veste, kaj bi to pomenilo. Mar bi mogli dovoliti, ali bi mogel jaz dovoliti kot državni poglavar in predsednik Zveze komunistov Jugoslavije, da bi kdo drug prišel k nam delat red in mir? Povedal sem, da tega ne bi nikoli dovolil, da bom raje uporabil skrajna sredstva. Vi pa veste, katera skrajna sredstva so to.

Mislím, da smo zdaj dobro začeli, razrednemu sovražniku smo zadali prvi udarec. Pravim prvi, ker je treba udarjati neprenehoma v vseh republikah.

Moramo se, razumljivo, dobro pripraviti za nadaljnji boj. Toda nikar ne mislite, da lahko to napravimo samo mi zgoraj, v vodstvu. Pri tem mora sodelovati ves delavski razred. Imamo zelo zdrav delavski razred; o tem se ne motim. Tudi če so razni sovražni elementi, nam ne morejo preprečiti, da bi šli v smer, ki smo jo začrtali, se pravi, da v jedru likvidiramo nacionalni šovinizem, kjer koli že je.

Imamo pa opravka tudi s tem, da so že ustvarjali vzporedne stranke. Matica hrvatska — to je bila vzporedna stranka. Danes sem slišal reči nekega tovariša, da tam mislijo, da bi bilo treba iz te Matice vreči ven vse šovinite, komunisti pa naj bi potemtakem ostali. Jaz pa menim, da morajo komunisti izstopiti iz Matice hrvatske. Tistih, ki so v Matici, a niso za socializem, je veliko, in ne da se vseh vreči ven. Tam jih je zelo veliko. Zbraženo se je vse tisto, kar ne mara, kar ne želi tega družbenega sistema in šakšne Jugoslavije, kakršno gradimo. To ni versajska Jugoslavija. Naša Jugoslavija je nastajala na bojišču.

Slabostj so tudi v tem, da delavci ne morejo šolati svojih otrok. Na univerzah, na višjih šolah so povečini otroci uradnikov. Nekateri pravijo, da so bili tudi oni delavci. Saj sem bil tudi jaz delavec, zdaj pa nisem več. Lenin je rekel, da mora socialistična inteligenca služiti delavskemu razredu. Delavskemu razredu moram služiti tudi jaz. Delavskemu razredu mora služiti tudi naša inteligenca v celoti. Jaz pa mislim, da je tudi poštena inteligenca tista, ki se ravna po socialističnih načelih, del delavskega razreda.

Veliko je torej nejasnih reči, ki jih je zdaj treba pojasnjevati. Menim, da je treba ustanovljati osnovne organizacije ZK v okviru obratov ali ekonomskih enot, nikakor pa ne tako kot doslej, da bi ena takšna organizacija združevala več sto ljudi. Tudi zaradi tega se dogaja, da je tu čedalje manj delavcev zraven in da vračajo članske izkaznice, saj ne vidijo pomena, da bi bili v taki organizaciji.

Nekateri so začeli stokati in tarnati, ker jim je bilo bolj pogodu tisto, kar se je prej pletlo na Hrvaškem. Enako pa bi se pletlo tudi v vsej Ju-

(Nad. na 2. str.)

SPET POLITBIRO V JUGOSLAVIJI

EKSPLOZIVNI PAKETI V IZRAEL

Jugoslovanska KP, ki je lansko leto porabila potoke črnila za razprave o tkim. amandmajih, s katerimi naj bi posamezne socialistične republike v državi dobila „več samostojnosti“, se je zaradi tega „odmiranja“ države v zadnjih mesecih znašla pred dejstvom lastnega razkroja, ki je omogočil decemberske dogodke na Hrvaškem in v drugih delih države.

Partija, s Titom in Kardeljem na čelu, je seveda sprožila alarm v svojih vrstah, kolikor jih še more zbrati na okope ter so vodje novega razreda storili vse, da so ohranili razkošje oblasti in materialnega ugodja, ki so si ga bili prigrabili z uspešno revolucijo pred četrto stoletja.

Tito je ukazal izvesti velike čistke tudi po vrhovih republiških partijskih organizacij ter je enega zadnjih „prostovoljnih“ odstopov napravil hrvaški podpredsednik federalne skupščine v Beogradu J. Djrdja. Bil je vodja hrvaške delegacije v federalnem parlamentu in kot tak tudi njegov podpredsednik.

Kazno je, da se je čiščenje hrvaške partije s tem odstopom v glavnem končalo, vsaj v vrhovih. Po posameznih nižjih partijskih organizacijah nameravajo Titu zvesti privrženci še nadalje čisti komunistične vrste.

Tito sedaj sklicuje zasedanje najvišjih jugoslovanskih partijskih funkcionarjev, ki je predvideno za 25. in

26. januar v Beogradu. Na tem zasedanju tkim. „malega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije“ bo Centralni komite jugoslovanske KP predvidoma predložil vzpostavitev politbiroja, najvišjega izvršnega organa partije, ki je bil razpuščen lansko poletje. Politburo naj bi bil sestavljen iz osmih članov, ki bi bili predstavniki vsake republike in obeh avtonomnih pokrajin.

Kljub policijskemu preganjanju nasprotnikov režima, bodisi stalinističnih ali drugih, zlasti med študentsko mladino, delovanje le-teh ni prenehalo. Zadnji nedavni izraz tega protirežimskega delovanja je bil atentat, ki ga je proti zagrebški podružnici partijskega glasila Borbe izvedla podtalna hrvaška organizacija. Na uredništvo Borbe v Zagrebu je ta organizacija poslala po pošti paket z razstrelivom, ki je pri odpiranju eksplodiral in ubil 65 letnega Evana Gluiča, uradnika te podružnice.

Titova Jugoslavija je v zadnjih dneh postala znana tudi po tem, da pošilja eksplozivne pakete v Izrael. Razne arabske in druge protijudovske organizacije so zlasti za novo leto poslale v Izrael vrsto eksplozivnih paketov, ki jih je izraelska policija večinoma pravočasno odkrila in uničila. Več takih paketov je prišlo v Izrael tudi iz hrvaškega muslimanskega dela Jugoslavije, ki si pred svetovno javnostjo s takim početjem vsekakor ne pridobiva simpatij.

TITO TARNA...

(Nad. s 1. str.)

goslaviji. Nekega dne bi se tako utegnulo zgoditi, da bi prišlo do poloma in do razpada te naše skupnosti, ki smo jo ustvarili s krvjo. Kaže, da bi jim bilo to bolj všeč, pa so bili zato prej v tisku bolj ali manj lojalni. Vendar so se zdaj nekateri povsem spreobrnil. Iz tega se vidi, kaj so pravzaprav hoteli in kaj jim ni všeč.

Socialne neenakosti pri nas so doslej velike razsežnosti, da se mi včasih zdi, da se izgublja socialistični značaj naše družbe. Dobro, tovariši, nisem proti avtomobilom. Tudi sam ga imam. Ljudje naj imajo avtomobile. Toda kako je to število avtomobilov naglo naraslo; zdaj se ne da niti hoditi po ulici. Kdo pa jih ima? Vidim sicer, da je tudi pred nekaterimi podjetji precej avtomobilov. Prav gotovo jih imajo večina uslužbenci, pa tudi nekateri visoko kvalificirani delavci. Toda delavci z nizkimi dohodki avtomobila ne morejo kupiti.

Odkrito vam rečem, da bi Jugosla-

vija razpadla, če zveze komunistov ne bi bilo, če bi šlo z njo navzdol. Postala bi namreč plen nekoga, vprašanje je, koga.

Nekdo drug je malo prej omenil demokracijo. Že stokrat sem rekel, da je demokracija samo za tiste, ki grejo po poti socializma, ki so za ustvarjanje socialistične samoupravne družbe, kot je naša. Za tiste, ki so proti temu, pa demokracija ne velja.

Skratka, zdaj imamo opravka z veliko težavnimi zadevami. Ena najtežavnejših je naglo urejanje vprašanj gospodarske stabilizacije, zlasti še vprašanj, ki delavce najbolj tarejo in za katera pričakujejo rešitve. Ne bi želel, da bi nekega dne na ulicah namesto študentov imeli delavce. To ne bi bilo dobro, pa tudi potrebno ni.

Dovolj je tarnanja. Treba je iti v boj, treba je take reči preprečiti. Tisti ljudje na vodilnih položajih, ki nočejo po tej poti, pa morajo oditi s svojih položajev, ne morejo ostati na njih.

Mohorjeva družba v letu 1972

Mohorjeva družba bo letos — 1972 — praznovala 120-letnico svoje ustanovitve — je torej najstarejša slovenska knjižna založba. Celjska Mohorjeva družba se pripravlja za slovesno proslavo tega dogodka s tem, da se je preorganizirala in prenovila.

Kako?

Pokrovitelj Mohorjeve družbe je lantanski škof, predsednik odbora pa pomožni škof dr. Grmič. V odboru „trgovskega podjetja“ so poleg zastopnikov treh slovenskih škofij tudi zastopniki članov ter republiške pa tudi občinske SZDL (Soc. zveze delavnega ljudstva), Izseljenske matice in Pisateljskega društva. Ta odbor je sklenil, da se trgovsko podjetje spremeni v kulturno ustanovo, „knjižno založbo“ in je za upravnika in odgovornega urednika izvolil „socialističnega“ t. j. komunističnega kulturnega delavca dr. Rada Bordonja, doslej voditelja Mladinske založbe. Škof dr. Grmič je to izvolitev potrdil.

Dr. Bordon je nastopil s svojim programom, v katerem se najprej „opraviči“, zakaj je kot „tolmač naprednih struj v sodobnosti“, prevzel vodstvo Mohorjeve družbe. Smatra namreč, da je ostal zvest „sebi in svojemu delu“. Opredelil je „napredništvo“ in „nazadnjaštvo“ se danes spreminjajo, in kar je bilo včeraj „napredno“ danes ni več, in narobe: Cerkev ima po II. vaticanem koncilu gotovo napredne elemente. In tu ci'ira kot svoje mnenje sodbo hrvaškega predsednika verske komisije Frida: „Mi jugoslovanski komunisti se

trudimo, da bi v naši družbi razvili humanizem. To pa ne pomeni, da ga s tem drugim odrekamo. Posebej ne zanihamo tistega humanizma, ki ga vsebuje krščanstvo.“ In pri tem dodaja skromno: „Sodim, da na vernost ni treba gledati kot na opij.“

Danes je „humanizacija“ moderno geslo v Sloveniji in tako krščanska mladina kakor komunistična ga uporabljajo: prvi s poudarjanjem marksističnih elementov v moderni krščanski družbi, drugi s krščanskimi v modernem komunističnem humanizmu. Gotovo je to pozitivna postavka v „premostovanju“ ideoloških ekstremov. In prav upravnik Bordon gleda novo pojmovanje naprednosti v tem „učinkovitem prilagajanju sodobnosti“ in „nazadnjaštvu“ mu je „zaostalost za tokom dogodkov“.

Dogodki danes hito v domovini hitro naprej in treba jih je ujeti in jih podrediti, usmeriti v svojo „sodobnost“. In ti novi dogodki so predvsem okrepljena „narodna zavest, oživitve tradicije, utrjevanje človeških vrednot v slovenskem narodu“. Smatram, da štejejo med te človeške vrednote „krščanski humanizem“, verstvo, moralo itd. Vse to je pozitivno v programu novega upravnika Mohorjeve družbe, celo presenečljivo, ko poudarja, da je „treba graditi na tradiciji“. Čeprav še tako skromnih. In tu navaja kopico imen nekdanjih sodelavcev Mohorjeve družbe, med njimi tudi nekaj na novo „rehabilitiranih“, kakor Jožo Lovrenčič... predvsem pa liberalnih sodelavcev... ne imamo Matije Malešiča, ne Nartea Volčjona,

Mednarodni teden

Pakistanski predsednik Bhutto je izpustil na svobodo bengalskega vodjo Mujiba, ki je najprej odletel v London in je tam imel razgovore z britanskim predsednikom Heathom, nato pa se je z angleškim letalom odpeljal v Dacca, kjer ga je na letališču pričakala ogromna množica navdušenih Bengalčanov. Mujib je pozval vse države sveta, naj priznajo novo državo Bengalijo in prosil za včlanjenje v ZN.

Anglija je začela postopoma umikati svoje osebe s sredozemskega otočka Malte, ker se s maltskim predsednikom Mintoffom ni sporazumela glede višine najemnine za pomorska oporišča, ki jih je doslej 180 let uporabljala britanska mornarica. Otoško prebivalstvo se boji gospodarskih in političnih posledic, če se bo Anglija dejansko umaknila z otoka, ker obstaja nevarnost, da bo Mintoffova vlada potem padla v odvisnost bodisi od Libije bodisi od Moskve. V zadevo je posegel tudi maltski katoliški škof Gonzi, ki je najprej odletel v Vatikan na posvešče s papežem Pavlom VI., nato pa v London.

Ena največjih potniških ladij, svetovno znana Queen Elizabeth, ki jo je Tung, najmočnejši kitajski ladijski magnat s Čangkajškove Formoze, nameraval spremeniti v plavajočo univerzo, je minulo nedeljo zgorela v Hong Kongu. Nekateri opazovalci trdijo, da je bil požar delo saboterjev.

Na razgovore z Nixonom je v ZDA priletel tudi japonski predsednik Sato, ter je dobil od ameriškega predsednika zagotovilo, da ZDA s Kitajsko ne bodo sklepale pogodb, ki bi škodovala Japonski.

Sovjetsko sodišče je pretekli teden obsodilo 29 letnega ruskega protirežimskega pisatelja Vladimirja Bukovskega na sedem let zapore in pet let „izgnanstva v Sibiriji“. Moskovski list Večernaja Moskva je silovito napadel Bukovskega ter ga označil za „strupenega političnega špekulanta“. Bukovsky je postal znan svobodnemu svetu zlasti potem, ko je po skrivnih potih spogledil tujemu tisku, da v ZSSR protirežimske pesnike, pisatelje in druge osebnosti proglašajo za umobolne in jih pošiljajo v umobolnice.

F. J. LAUSCHE — ORGANIZATOR INFORMATIVNEGA SREDIŠČA O ZDA V LJUBLJANI

Vlada ZDA ustanavlja v Ljubljani informativno središče o ZDA.

Koncem decembra je bilo uradno objavljeno, da je Državno tajništvo določilo za organizatorja tega novega informativnega središča v Ljubljani bivšega senatorja F. J. Lauscheta. Iskreno čestitam!

ki je vendar napisal eno najboljših mohorjanskih povesti Višarska polena in med uredniki publikacij ne dr. Šolarja. Ti ne spadajo v tisto tradicijo, spričo katere se dr. Bordon trka na prsi: „naj bo novega upravnika in odgovornega urednika sram take družine?“

Med nov program vstavlja tudi razširjenost mohorjevih knjig na doslej „zanemarjene kraje“, ter predvsem „nadljevati delo z modernimi naprednimi sredstvi... privzeti neogibno moderne oblike poslovanja... metode in prijeme tako v prodajnem kakor programskem pogledu“. Treba je „uvrstiti v sodelovanje tudi pomembna sodobna peresa“, kar vemo vsi, kaj se to pravi. Če bo to uspelo, obljublja Mohorjevi družbi celo „dotacijo za založniško delavnost“ in udobnejše poslopje v Celju in poslovalnici v Ljubljani...

Predvsem gre novemu upravniku za novo „razsežnost“, in to razumevam pod idejnim in zemljepisnim pomenom. Pod pokroviteljstvom upravnika socialistično-komunističnih vrst razširiti svoj vpliv po Mohorjevi družbi tja, kamor s Cankarjevo in Prešernovo ne pride, razširiti krog med „napredne pomembne leposlovne in znanstvene pisatelje“, ki pišejo vse prej, kakor v Slomškovem duhu, pa razširiti preko nje vpliv na ves slovenski globalni svet, kakor je razvidno iz odstavka: „Mohorjeva družba v Celju je neposredna (!) dedinja Slomškove zamisli in prizadevnosti“. ...in tako bomo skušali vse tri Mohorjeve družbe (v Celovcu in Gorici) trdneje povezati, saj v glavnem zagemamo ves nacionalni prostor, kjer še

Čilska partija se stara

ALLENDE IZIGRAVA USTAVO

Čilska KP je minuli teden praznovala 50-letnico svojega obstoja. Od skoro vseh komunističnih partij na svetu je dobila čestitke, najbolj pa je praznovanje razpihnila francoska KP, katere glasilo L'Humanité je posvetilo čilski partiji dolge članke, v katerih med drugim piše:

„Kot bratje pozdravljamo vašo partijo, ki je bila od januarja 1922 odločilen in nenadomestljiv element v čilskem narodnem življenju. Praznujete 50-letnico svojega obstoja, ko se ves čile bori z ameriškim imperializmom in grabi svoje narodno bogastvo iz rok ameriških monopolov.“

L'Humanité je tudi objavila zgodovino čilske partije ter med drugim pravi: „Okoli 20 let je preživela v skrivajših. Njene aktiviste so preganjali s težkimi kaznimi, jih mučili, jih pošiljali v koncentracijska taborišča in jih izganjali zlasti med 1947 in 1958, toda partija je vztrajala,“ zaključuje L'Humanité.

Marksistični predsednik Allende je partiji dovolil sklicati zborovanje v Santiagu, ki so se ga poleg drugih udeležili tudi partijske delegacije iz ZSSR, Jugoslavije, Severnega Vietnama in Kube.

Glavni govornik je bil stari komunistični senator Volodia Teitelboin, ki

je kričal proti ZDA, da „hočejo s krvjo in ognjem zrušiti čilsko ljudsko vlado, uničiti revolucionarno gibanje, vzpostaviti stare domače in tuje monopole in postaviti v čilu teroristično diktaturo, podobno tisti v Braziliji.“

Zborovanja se je udeležilo komaj 5000 ljudi ter so bili Allendejevi partiji močno razočarani nad „svojim ljudstvom“. Moskva je poslala na zborovanje tajnika centralnega komiteja sovjetske KP Kirilenka, Tito predsednika ZKJ Miroslava Poulića, Severni Vietnam svojega partijskega tajnika Thamha, Castro pa svojega delavskega ministra Ri-queta. Paulić je v Titovem imenu povabil Allendeja na obisk v komunistično Jugoslavijo. Datum obiska še niso določili.

Medtem je opozicijski krščanski demokraciji uspelo zrušiti Allendejevega notranjega ministra Toho, toda Allende ga je takoj nato imenoval za obrambnega ministra, na Tohojevo mesto pa je postavil dotedanjega obrambnega ministra Valdivijo.

Krščanski demokrati in drugi opozicijski elementi v parlamentu so izjavili, da je Allendejeva zamenjava protustavna in da se bodo še naprej borili proti Allendejevemu izigravanju najvišjega narodnega zakonika.

Goriška in Primorska

PRAVOSLAVNE CERKVE — PLAGALNI BAZENI

SKPD „Mirko Filej“ je v nedeljo 19. decembra priredilo zanimiv večer v Katoliškem domu. Predaval je dr. Tone Požar, profesor vipavskega semenišča, ki se je pred par meseci udeležil s štiri-desetimi slavisti potovanja po Rusiji. V svojem predavanju je opisal navdve zanimive vtise iz tega potovanja. Slovenski intelektuali, ki so bili na tem potovanju po Rusiji so pred vsem obiskali rojstne kraje velikih ruskih umetnikov: Tolstoj, Turgenjev, Gorkog, Čehova in drugih. Ogledali so si tudi muzeje in druge znamenitosti. Predavatelj je z besedo in sliko prikazal lepe kraje od Kijeva preko Moskve do Leningrada. V sami Moskvi je 650 pravoslavnih cerkva odprtih le še 56, vse ostale so spremenjene v muzeje ali celo v plavalne bazene. Poslušalci so občudovali lepoto stavb na Rdečem trgu, in se čudili, da se tam že od pete ure zjutraj postavljajo ljudje v vrsto, da se poklonijo balzamiranemu Leninovemu truplu. Občudovanja vredne so cerkve tam v bližini, ki jih krasijo številne kupole. Pa tudi druge stavbe vzbujajo pozornost, posebno ponoči, ko so bajno

razsvetljene. Videli so tudi največji zvon na svetu, ki tehta 200 ton.

Od leningraskih zanimivosti je g. predavatelj pokazal zlasti slike pokopališča zadnje vojne, slike velikih svetovnih umetnikov ter dragocene ruske ikone, s katerimi je predavatelj zaključil večer.

„PRESELJEVANJE“ DELAVCEV

Po podatkih skupnosti jugoslovanskih železnic je v decembru pred prazniki in pozneje še v zadnjih dnevih pred novim letom, s 185 izrednimi vlakci, dopotovalo v državo ali se peljalo preko nje v Grčijo in Turčijo, več kot 300.000 delavcev. Največ, okoli 90% jih je iz Jugoslavije. Zaposleni so večinoma v Zahodni Nemčiji, Avstriji, Švici in na Švedskem. In koliko, se jih ne bo vrnilo, niti prišlo za praznike na obisk? Režim pa šteje le devize, ki jih to „izvozno blago“ prinaša državi.

Saj režim ne briga, če Slovenci ne morejo dobiti doma dovolj velike plače in morajo zato zapustiti družine in oditi v tujino in pridejo morebiti le za praznike domov.

strnjeno žive Slovenci. Mejá seveda ne moremo spreminjati, toda Slovenci moramo vsaj svoj kulturni prostor čutiti kot nerazdeljeno celoto... toda odločene bo morala poseči tudi povsod tja, kjer žive Slovenci: med izseljenice in med zdomce. Na tem področju delavnosti bomo vsekakor našli skupno govorico s Slovensko izseljensko Matico ter s slovenskim organizacijami (zvezami, društvi, klubi itd.) kjer koli na tujem.“

Tu je torej poudarek nove uprave: s kontrolo „komunističnega humanizma“ preko marksistično-krščanskega humanizma zavladati med najnižjimi sloji slovenske družbe, kamor drugače ne pride, obvladati zamejstvo in vplivati na zdomstvo, vse iz tega novega centra „naprednega prilagajanja sodobnosti“.

Kakor je v novem upravnikovem programu mnogo dobrih, modernih „prijemov“, za razmah in razvoj „Mohorjeve družbe“, ne „Družbe sv. Mohorja“, je vendar le izraz komunistične prilagodljivosti, ki se vda slednjemu „naprednemu“ toku, da vzpostavi nad njim kontrolo in svoj dominantni vpliv. Ker je kot tak tolerant in na videz nenapadljiv in v razvoju v humanizem, naj bo tudi najprimernejši artikel za izvažanje v zamejstvo in celo v daljno zdomstvo, to se pravi med nas. Naj torej Mohorjeva družba premosti prepadé toda samo — s hojo od one strani kam. Ne od tu — tja.

In kljub konstatiranju marsikakega „napredka“ tega programa v „Slomškovi tradiciji“ (?) in kljub le-

tošnjim proslavam 120-letnice Družbe sv. Mohorja in 110-letnice smrti škofa Slomška, ki se pripravljajo, si vendar le na konec dovoljujemo eno samo vprašanje: Kdaj bo ta „hoja v humanizem“ dovoljevala tudi „hojo vanj od naše strani tja? Iz zamejstva in zdomstva?“ Kakor vemo in je še vedno v veljavi, da iz zdomstva tja ne sme noben tisk v narodnem jeziku; iz zamejstva pa vemo iz uradnih izjav, da sme priti tja le par izvodov (štiri?) tržaških revij. Tu je treba novih prijemov! Vse drugo je samo nova oblika komunistične težnje imeti na vajeih celotno gospodarsko in kulturno dogajanje v Sloveniji, pa ne samo doma, temveč tudi — v globalnem slovenstvu, na vsem „nedeljivem slovenskem kulturnem področju“, ki je ves svet. Ta globalni kulturni prostor priznavamo tudi mi, toda predstavljamo si ga kot med seboj prepletenega z vsemi pluralističnimi kulturnimi tokovi, ne pa preplavljenega z eno samo kalno reko humanizma komunistične izdaje.

Odprite meje naši kulturni tvornosti in našim knjigam!

To bi bili novi prijemi, vse drugo je nova oblika starega — komunističnega dirigentstva, zmagovitega pod videzom popustljivosti in razvojnosti. Zadnjič sem bral pri Burnhamu misel, ki jo podajam po spominu: „tudi tisti, ki vidijo v komunizmu mnogo pozitivnih krščanskih prvin, zaradi česar jim kaže sodelovati z njim, bodo na koncu razočarani, ker bodo videli, da je vse to samo mamilo za na zunaj.“

td

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Oktet Gallus je v ljubljanski stolnici zapel vrsto motetov Gallusa, Palestrine in Lassa. Koncert je bil 22. decembra, organizirala ga je prireditvena poslovalnica Festival v Ljubljani.

LJUBLJANA. — Na povabilo Etnografskega društva iz Ljubljane so vaščani iz Osojan v Reziji nastopili s sporedom svojih pesmi, pripovedi, plesa in glasbe. Nastop je bil v Viteški dvorani v Križankah 17. decembra.

MARIBOR — Predstavniki študentov iz raznih mariborskih visokih šol pa tudi iz Ljubljane so 18. decembra razpravljali o potrebi univerze v Mariboru. Ljubljanski študenti so se zavzemali za ustanovitev humanistične fakultete, ki bi se naj bistveno razlikovala od ljubljanske filozofske fakultete.

ŠKOFJA LOKA. — Ob obletnici smrti Staneta Severja so v škofiji Loka nagradili iz Sklada Staneta Severja prve nagrajence. Na predlog žirije, ki ji predseduje dr. France Koblar, so nagrade prejeli: Vladimir Skrbinek, igralec Mestnega gledališča ljubljanskega za vlogo Foma Fomiča v Pirjevčevi dramatiizaciji Dostojevskega „Sreča v nesreči“, Sandi Krošl iz Celja za vlogo Thomasa Becketta v Elliotovi drami „Umor v katedrali“, Marjana Klanšek, študentka Akademije za gledališče in RTV za vlogo Julije v Strinbergovi „Gospodični Juliji“, ter amaterski igralci Angeleci Močnik z Raven na Koroškem za vlogo v Ingejevi komediji „Vrni se mala Sheeba“.

LENDAVA. — Lendavska „Nafta“ namerava povečati zmogljivost rafinerije od 270.000 ton na 600.000 ton že do prihodnjega poletja. Rafinerijo nameravajo povečati predvsem zaradi potrebne okrepitve surovinske baze za petrokemično industrijo. Za to povečano rafinerijo imajo že zagotovljene surovine: 320.000 ton nafte za predelavo imajo zagotovljenih iz domačih nahajališč, ostalo pa bodo uvažali preko koprškega pristanišča.

LJUBLJANA. — Nekaj pa se je 15. decembra — pri sedanji naraščajoči inflaciji — le v Sloveniji pocenilo! Da se kakšna stvar poceni bi, po tržnem gospodarstvu morala preostajati: Znižali so namreč članarino, ki jo plačujejo komunisti za partijo, in sicer za 25%. To pa seveda ne pomeni, da bo partija imela manj dohodkov, saj se bo dejavnost partije financirala iz sredstev družbenopolitičnih skupnosti. Najbolj „napredni“ in „najidealnejši“ so

celo predlagali, naj bi bila članarina kar samo „simbolična“, ostalo pa naj financira družba, alj po naše povedano — vsi tisti, ki niso komunisti. Plačevali pa bodo komunisti različno — po višini dohodkov: Pol dinarja bo odrlin tisti, ki ne dobi več kod 500 din. plače, od plače v višini 1200 dinarjev bo plačal 10 din., od 2000 do 4000 bodo morali dati po 2%, od višine nad 5000 pa po 3%. Predsednik Centralne konference ZKS Martin Košir je seveda povedal, da bodo zaradi znižanja članarine morali bolj racionalno gospodariti v partiji, a z boljšim programiranjem aktivnosti komunistov in s še nekaterimi izboljšavami(!), ki pa jih ni navedel, se primanjkljaj ne bo čutil. Seveda ne, saj so tu — družbeno politična sred-

LJUBLJANA. — Dostava pošte po odročnih slovenskih vaseh vedno bolj peša. Pritožb je čedalje več, čeprav je dostava pošte z zakonom zaukazana vsaj na vsak drug dan.

Umrli so od 16. 12. do 20. 12. 1971:

LJUBLJANA: Ivan Kocijančič, upok. učitelj, 93; Anton Lenič; Marija Sprajcer r. Teran, 88; Pavla Jerman, šivilja, 87; Alojz Gabrovšek, telefonist; Ivana Rudež r. Turk; Marija Glavan r. Štebljaj; Marija Deksbah; Eva Zakrajšek r. Schreiber; inž. Josip Lofk; Franc Jakopič; Joško Hribar; Rozi Tratnik r. Bolte; Roza Mozetič r. Pahor; Marija Gregorin r. Poženel; dr. Ivan Peršič, primarij, kirurg; Marija Terseglav r. Šlajpah, 93; Olga Saunig r. Škodlar; dr. Marijan Dermastja; Marija Stilič; dr. Tomšič; Vlado Burnik, rud. inženir v pok., 71; Ivan Kozoglav; Jožica Novak r. Tišar; Janko Vespernik.

RAZNI KRAJI Angela Plečko, Celje; Janez Lotrič, Predvor; Metod Murenc, Trbovlje; Jernej Marolt, mizar, Polhov Gradec; Peter Kušar, višji dentist, Celje; dr. Ljudevit Brence, 97, sodnik upravnega sodišča v pok., Maribor; Ludvik Peterlin, ekonomist, Kranj; Janez Milavec, Vel. Lašče; Marija Zohar, Brežice; Ivan Vučajnik, Dobova; Stanislav Pust, Nova Gorica; Marija Grad, 79, Beričevo; Vincencija Čermak, 93, Domžale; Ivan Peternel, Jesenice; Frančiška Novak r. Benčan, Nadežda selo; Franc Bizjak, Postojna; Matilda Vidergar, Trbovlje; Terezija Gliha r. Zupančič, Šentlovrne na Dol.; Alojzija Janežič r. Zorko, Radeče; Marija Vičič r. Škrabanja, Kresnice; Milan Cvek, Golo brdo; Vinko Klemenčič, Podgora; Katarina Pečarič r. Žugelj, Čurle; Marija Stanič, Izola; Justin Malj, Tržič; Pepina Smerdu r. Faninger, Milan; Stanko Strnad, žel., Celje; Ivan Naglič, rudar, Laško; Marija Urbanc r. Jerman, 82, Ježica; Pepca Istenič, Logatec; Terezija Kozelj r. Rogač, Rimske toplice; Reza Gaspari r. Kliner, upok. učiteljica, Kranj; Franci Loboda, Homec; Ignac Špilak, Lendava; Marija Novak, 90, Tacen; Anton Logar, borec za severno mejo, Cerknica; Marija Čater, Celje.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

VLADA-CGT: OBNOVLJENO PRIJATELJSTVO

Že tri mesece je vrhovno vodstvo argentinskega delavskega gibanja, združenega v Glavni delavski konfederaciji (CGT) čakalo, da bi predsednik odgovoril na njihovo prošnjo za sprejem. Razni opazovalci so že vedeli povedati, da do tega sprejema v bližnji bodočnosti sploh ne bo prišlo. Tem manj sedaj, ko je vlada po dekretu (prema- lo) zvišala plače in napovedala, da letos ne bo sklicala paritetnih komisij za obnovo kolektivnih delavskih konvencij. Pričakovalo se je tudi, da pride takoj, ko bodo mimo poletni meseci, do socialne napetosti, stavk in raznih drugih manifestacij.

Nenadoma pa se je razvedelo, da je prošnja za sprejem ugodena. Sestanek predsednika z delavskim vodstvom naj bi bil v petek, 7. januarja, kot smo napovedali že v prejšnji številki. Novico je objavil najprej minister za delo Rubens San Sebastián. Njemu pripisujejo največ zaslug za vse dobre odnose vlade z delavstvom. San Sebastián je bil na tem mestu še za časa vlade generala Onganía, pa je moral mesto zapustiti ob nastopu generala Levingstona. Predsednik Lanusse ga je zopet (kot tudi Manriqueja) poklical na položaj. San Sebastianovi odnosi s sindikati, peronističnimi in neperonističnimi, celo z upornimi, so vedno dobri v njegovem smislu za dialog, zlasti podtalni, se je treba zahvaliti za precejšen mir na sindikalnem polju.

Sestanek je prinesel precej novosti, ki so delno pomirile sindikalne voditelje in ljudstvo sploh. Je bilo pa to tudi potrebno: dva dni prej je notranji minister namreč objavil, da vlada nima namena dvigniti obsednega stanja (ki traja že leta, pravzaprav od-

kar je bil ubit sindikalist Alonso). Predsednik Lanusse je v svojem razgovoru z Ruccijem in njegovim štabom delno obljubil, da bo vlada „pregledala“ nekatere varnostne ukrepe. V glavnem so bile teme razgovora sledeče: plače, paritetne komisije, socialno skrbstvo, pokojninski skladi, reprezivna zakonodaja, zdravniška oskrba in politični sindikalni zaporniki.

Kar se tiče zapornikov je bilo objavljeno, da jih bo 30 (neuradno računajo da je iz političnih, sindikalnih in subverzivnih vzrokov zaprtih ok. 200 ljudi) skoraj izpuščenih na svobodo. Medtem je bil že izpuščen Raimundo Ongaro, uporni grafični sindikalist, bivši salezijanski učenec in pristaš katoliškega socialnega gibanja, ki je zadnje čase taktično zajadral precej na levo. Bil je zaprt devet mesecev.

Glede paritetnih komisij, ki je bila ena glavnih spornih točk, pa predsednik Lanusse tudi ni kategorično rekel da ne. Čeprav je po dekretu že objavljeno, da jih marca ne bodo sklicali, in da bodo julija plače masivno povišali za 10%, skuša vlada voditi bolj elastično politiko razgovorov z delavstvom. Lahko se celo zgodi (tako vsaj menijo opazovalci), da vlada ukine juliško povišico in pusti paritetne razgovore, seveda pod pogojem, da povišice ne bi presegle določenih procentov. Položaj industrije je precej težak in le malo sektorjev (med njimi avtomobilske industrije) lahko dopusti nekoliko večje povišice. A gotovega ni še nič. Jasne odgovore bodo sindikalisti dobili šele na prihodnjem sestanku, ki bo no 24. januarja. Ta dan se bo namreč predsednik Lanusse vrnil s kratkih počitnic v Miramaru.

Dr. Franček Prijatelj — umrl

Že v zadnji številki našega lista smo sporočili bralcem žalostno novico, da se je ob avtomobilski nesreči v nemškem mestu Frankfurt smrtno ponesrečil slovenski izseljenski duhovnik dr. Franček Prijatelj. Novica je težko prizadela ne le njegovo sorodstvo v Argentini, temveč številne rojake naše skupnosti, ki so ga poznali izza let njegovega bivanja v Argentini, pa tudi ob njegovih sporadičnih obiskih v Buenos Airesu. Ob zadnjem obisku pred meseci je govoril tudi naši mladini v Slovenski hiši in se ji prirasel k srcu.

Pokojni dr. Franček Prijatelj je bil rojen 4. oktobra 1929 v Mariboru. Gimnazijo je najprej obiskoval v Ljubljani. Njegov oče pok. Ivan Prijatelj je bil ravna'el učiteljska v Ljubljani. Po revoluciji je z družino bežal v Italijo, kjer je bil ravnatelj srednje šole v taborišču. V Italiji je pokojni Franček

dokončal srednjo šolo. Leta 1952, že v Argentini, je vstopil v semenišče v Adrogué, kjer je tudi dokončal bogoslovne študije. Leta 1957 je bil posvečen v duhovnika in pel novo mašo.

Dve leti je pokojni dr. Prijatelj kaplanoval v Floridi pri Buenos Airesu. A želel je nadaljevati študije. Zato se je vpisal na Gregorijansko univerzo v Rimu. Tam je tudi dokončal študije in postal doktor bogoslovja.

Vendar se ni vrnil pastirovat v Argentino. Ko je bil v Evropi, je videl veliko potrebo slovenskih rojakov v Nemčiji, stalno naseljenih ali sezon-skih delavcev, po domačem duhovniku. Zaprošil je za mesto izseljenskega duhovnika v Nemčiji in skoro sedem let skrbel za dušni blagor rojakov na vsem jugozahodnem delu Nemčije. Svoj sedež je imel v mestu Mannheim. Pred nekaj meseci pa se je preselil v Frankfurt. Kmalu potem ko se je vrnil z obiska v Argentini, ga je doletela nesreča, v kateri je izgubil svoje mlado življenje, ki bi lahko še toliko dobrega storilo za dušni in telesni blagor naših rojakov, raztresenih po Evropi.

Na pogrebne obrede je prihitel iz Ljubljane pomožni škof dr. Lenič, ter ogromno število rojakov. Maša zanj pa se je darovala v Buenos Airesu v ponedeljek, 10. t. m. ter so rojaki popolnoma napolnili kapelo Slovenske hiše.

Pokojni zapušča v Nemčiji svojo mater, go. Kristino Prijatelj, v Argentini sestre Kristino, Olgo in Alenko z družinami, Terezo in s. Vero ter brata Jožeta, v Sloveniji brata Ivota, v Vietnamu pa sestro Marijo, zdravnico. Vsem prizadetim izrekamo naše globoko sožalje.

Pismo iz otroške kolonije

Spoštovano uredništvo „Svobodne Slovenije“!

Kot gozdni škratej smo se naselili v Domu dr. Hanželiča. Gorske sapice polnijo naša pljuča s svežim zrakom. Vroči sončni žarki poljubljajo naša mlada lica. Vesela prostost diha iz nas, zato je naša družba razposajena, naša govorica glasna, naša pesem poskočna. Na visoki Uritorco se oziramo. Radi bi se kmalu povzpeli na njegovo sivo kapo. Navdušeni se spuščamo v topel potoček. Do mraka odmeva glas naše harmonike, ko pa se nebo posuje z zlatimi zvezdami, se umaknemo v hladne spalnice, kjer zaspimo kot vojska kralja Matjaža.

Na silvestrovo smo slovesno praznovali desetletnico naše otroške kolonije.

S kraljestva naših počitnic, kjer uživamo lepoto božjega stvarstva, pošiljamo vesele pozdrave našim skrbnim staršem in vsem našim prijateljem!

Alenka Smersu, Janika Omahna, Tonči Vesel, Irena Pavlič, Magda Beltram, Lučka Kremžar, Kristina Skvarča, Monika Jerebič, Magda Skvarča, Veronika Beltram, Marica Troha, Kristina Puhek, Marija Novak, Lučka Makovec, Alenka Beltram, Veronika Kremžar, Ani Kočar, Lučka Voršič, Ani Lah, Mari Makovec, Tončka Beltram, Marija C. Osterc, Lučka Smersu, Marijanka Voršič, Metj Slabe, Marijanka Kremžar, Elizabeta Grom, Rezika Novak, Anči Jerebič, Elizabeta Paulič, Tinka Kristof, Pavla Korošec.

Pater Bernard Ambrožič zbolel

V božični številki avstralske slovenske revije Misli, je pater Ambrožič objavil sledeče pismo naročnikom:

Naročnikom na znanje!

Ne vem, kako pozno boste prejeli to številko Misli. Moram povedati, da mi je zdravnik sredi najbolj nujnega dela pri urejanju nenadoma poslal v bolnišnico. Rečeno je: „Na opazovanje.“ Priporočam se v molitev.

P. Valerijan bo skušal dokončati božično številko, kakor hitro mogoče. Upajmo, da bo zmogel.

Seveda bo tudi januarska številka nekako v zraku obvisela. Ničesar za enkrat ne vem povedati, kako bo. Boste pač z vsem potrpeh, saj vas v vseh dosedanjih 15 letih še nikoli nisem tako „potegnil“...

Svetujem vam tudi to, da medtem ne pošiljate naročnine za Misli ali kaj drugega. Ne bo nikogar, ki bi sprejemal, vpisoval in odgovarjal. Počakaite, da vas obišče januarska številka. potem bo spet steklo, če Bog da.

Takrat naj pa spet „steče“ tudi: nistih, ki kako leto ali več ni „teklo“ — in so zaostali z naročnino. Pa brez zamere!

Vsem najlepši pozdrav in blagoslovljen Božič.

P. Bernard, ofm, urednik in upravnik.

Na Božič pa je pater Ambrožič pisal g. Milošu Staretu pismo, v katerem mu sporoča, da je bil v bolnišnici dva tedna in da so tam ugotovili, da je anemičen. Pravi, da so mu dali „precej tuje krvi“. Ugotovili so tudi vzrok bolezni (čir na drobovju). Zdravniki so ga za Božič poslali domov za štiri dni. Nato se je moral vrniti v bolnišnico na operacijo. Zdravniki so mu

Vsak teden ena

STAROLETNA 1943

Vinko Beličič

Mesec je za meglami skrit nocoj.
Natoči vina, sosed ti nevidni moj,
ti nakelski Matija!

Pri Svetem Jakobu v jok razmajan
je zvon: čez trtja in pašince, čez ravan
pogrebna melodija.

Razbegla je družina, dom razdrt
Iz bukovja gre v stelnike koščena

in njena tovarišija.

Kdo v snu je zrl kraj toliko gomil,
Kot zdaj jih buđen zre? Komu še od
slepil korak v stranpot zavija?

— Zvon onemel je. Glodajva molče
iz polnoči v obrise jutrišnjega dne,
saj pride luč, Matija!

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

10. januarja 1952. — št. 2.

ALI SMO GA VREDNI?

Vprašanje našega svobodnega tiska je za nas življenjskega pomena. Ta tisk nudi našim kulturnim ustvarjalcem možnost, da lahko pokažejo, kaj more svobodna slovenska beseda in umetnost. Ta tisk nas vedno znova utrjuje v naših načelih, zaradi katerih smo toliko trpeli in izgubili domovino. Ta tisk je ponos in nada onih, ki trpe v domovini, pa se dobro zavedajo, da prava slovenska ideja še ni zamrla.

Boj za življenje nas vleče v materializem. Prav je, da smo pri svojih gospodarskih načrtih realni, ali naš realizem ne sme iti na račun slovenstva in naše kulture. Pri vseh skrbih za družino, stavbišče, novo hišo, za domače v domovini, za zabavo, itd., dajmo v svoj proračun tudi razmeroma skromno postavko za slovenske kulturne namene. In med tem Koledar-zbornik ne zasluži zadnjega mesta.

Koledar in poleg njega druge slovenske knjige, revije in časopisi morajo hiti sestavni del vsake slovenske hiše v tujini. Če jih ne bo, bo hiša ostala hiša, a kmalu ne bo več slovenska...

PO ŠPORTNEM SVETU

V drugi ligi je jesenski prvak prejšnji prvotigaš Rijeka s 23 točkami. Med slovenskimi zastopniki se je najbolje odrezala Mura iz Murske Sobote, ki je na osmem mestu z 19 točkami, Mercator je zbral 16 točk in zasedel 12. mesto, zadnja dva pa sta Ljubljana z 9 točkami in Zelezničar iz Maribora z eno samo točko.

Na mednarodnem tekmovanju v umetnostnem drsanju za zlato značko Zagreba je zmagala Webrova iz NDR, slovenska prvakinja Helena Gazdova je zasedla zelo dobro šesto mesto, njena sestra Zdenka pa deveto.

Na 25. prvenstvu Slovenije v namiznem tenisu je v finalu po ogorčeni borbi Istvan Korpa, ki igra za Olimpijo, premagal lanskega prvaka Vecka, ki je tudi član istega kluba. Tretje mesto je zasedel Ilirijan Nišavič, četrto Klinger (Maribor). Med članicami je Jelerjeva (Ol.) zaradi odsotnosti Martinčeve in Verstovškove ni imela težavnih nasprotnic in je z lahko obrambo naslov prvakinje.

Jugoslovanska rokometna ekipa je na svetovnem prvenstvu v Arnheimu v Nemčiji, ki je bilo zaključeno 19. decembra, osvojila srebrno medaljo. V finalni tekmi je ekipa izgubila z reprezentanco NDR z 8:11.

V Sarajevu je jugoslovanska ženska košarkarska ekipa prvič osvojila balkansko prvenstvo. V finalu so Jugoslovanke premagale Bolgarije s 64:63.

V hokeju na ledu se državno prvenstvo precej odmika Jeseničanom, ki so bili zadnjih petnajst let brez pravega nasprotnika. Po porazu proti Olimpiji v Ljubljani je Jeseničane še bolj prizadel poraz na Jesenicah proti zagrebškemu Medveščaku, s katerim so, kljub premoči na igrišču, izgubili s 2:3. Sedaj je edino še Olimpija po sedmih kolih neporažena in ima 4 točke naskoka pred Jesenicami.

Na tekmovanju za slalomske svetovni pokal je na drugi tekmi v Sestriere Američan Tyler Palmer za sekundo premagal svetovnega prvaka Francoza Augeria in ponovil uspeh iz St. Moritza. Slovenca Gazdova in Bedrač nista imela sreče. Gazdova je v drugi tekmi bil zato diskvalificiran, Bedrač pa se je odpela smučka ter je padel, zaradi tega je odstopil.

Ni prav gotovo, če bo jugoslovanska hokejska ekipa nastopala na zimski olimpijadi v Sapporo. Jugoslovanski olimpijski odbor se nekaj kuja. Seveda, če bi ne bila ekipa skoro popolnoma slovenska, najbrž ne bi bilo nobenega problema...

MARIJAN MAROLT — umrl

V torek, 11. t. m. je slovenske rojake v Argentini prizadela žalostna vest, da je umrl umetnostni zgodovinar prof. Marijan Marolt. Pogreb je bil v sredo 12. v popoldanskih urah. Naj počiva v miru. Prizadetim naše sožalje.

ZBORNİK

SVOBODNE SLOVENIJE 1970

Vam je na razpolago v Buenos Airesu: v Slovenski hiši, vseh slovenskih domovih in v pisarni Simona Rajerja, Tucumán 1561, 7. nadstropje, pisarna št. 49; v Mendozi pri Rudolfu Hirscheggerju; in v Bariločah pri dr. Vojuku Arku. Cena: 2.800 pesov. Po pošti: 3.000 pesov.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Poroka. V soboto, 8. januarja sta se v kapeli presv. Rešnjega Telesa v zavodu Eymard v San Martinu poročila Andrej Marolt in Gabrijela Leber. Pričje sta bila ženinu ga. Vera Sušteršič in nevesti njen oče g. Rudi Leber. Poročni obred je opravil rev. Franc Grom. Naše čestitke.

Nova slovenska diplomantka. Na medicinski fakulteti buenosaireske države univerze je diplomirala gđc. Marjana Štefanič iz Villa Tesei pri Moronu. Nova zdravica bo nadaljevala študije in se specializirala za pediatrijo. Iskreno čestitamo!

Umrli je v Miramaru ga. Marija Marolt roj. Lavrič. Naj počiva v miru!

BUENOS AIRES

21. misijonska veletombola

Preteklo nedeljo, 9. januarja, je bila tradicionalna misijonska veletombola, že enaindvajseta po vrsti, ki so jo priredili sodelavci Slovenske misijonske zveze. Nedelja je bila res lepa; sicer pa menda ne pomnimo, da bi kdaj tombola imela slabo vreme, vsaj zaradi takega vzroka nikdar ni bila prestatljena. Od jutranjih ur (seveda tudi že v soboto) so misijonski sodelavci pridno pripravljali prostor v Ateneo Don Bosco v Ramos Mejia. Tam so se kmalu popoldan začeli zgrinjati rojaki z vseh različnih krajev Velikega Buenos Airesa. Ko se je malo po pet uri pričelo klicanje števil, je bil prostran vrt zagrnjen z rojaki in je zmanjkalo miz in stolov. Rojaki so se trumoma odzvali misijonskemu klicu in množično prišli na to našo, za Lujanskim romanjem drugo najbolj številčno prireditve.

Pričelo se je klicanje števil. Klicala sta jih g. Ladislav Lenček, dolgoletni organizator tombol in Loize Rezelj. Številke pa sta podajali Rezeljevi hčerki. Napetost v igri je rasla potem, ko so bili oddani čimkvi in kvaterne. Pred klicanjem za tombole je bilo še prebranje „oratis“ 50 sinonimov, ki so jih poslali misijonarji iz raznih dežel.

Glavni tombolski dobiček je to po zadela mlada donatinka Marija Eugenia Caserocio; drugo tombolo rojak Vilfan iz Slovenske vasi. Vse skupaj je bilo razdanih nad 400 dragocenih dobikov.

Prireditve je, kljub gospodarski krizi, ki je v deželi, lepo uspela, saj Slovenci še vedno radi podpiramo svoje misijonarje, ki razširjajo Kristusovo kraljestvo med daljnimi poganskimi ljudstvi.

BARILOČE

Miklavževanje

Kot vsa zadnja leta, je tudi letos sv. Miklavž obiskal slovensko mladino. V spremstvu angela in pa seveda tudi dveh parkljev je obdaril slovenske prireditve otroke. Ob pogledu na starejšega parkeljna je tudi najbolj junaškim fantičem pošla korajža.

Prva slovenska polnočnica v Bariločah Želja, da bi tudi mi, bariloški Slovenci, imeli svojo polnočnico, se nam je izpolnila. Po posredovanju msr. Oreharja je priletel med nas iz vele-mesta 24. dec. ob 11 dopoldne g. Urbanija. Zbralo se nas je okrog 70

rojakov. Mala župnijska cerkva, ki že desetletja služi svojemu namenu, je ta božični večer sprejela vso slovensko bariloško družino.

Glej, zvezdice božje migljajo lepo, je ubrano zadonelo po mali cerkvi. Nič nam ne manjka nocojsnji večer. Slovenski duhovnik je, pevci in verniki tudi, tudi organista imamo, ki lepo vodi s harmonijem petje, dasi ravno zrak instrumentu uha tu tam, kjer mu tovarna, ki ga je pred desetletji izdelala, ni določila.

Pred oltarjem nam opravlja prvo slovensko polnočnico mlad slovenski duhovnik. Nad Nahuel Huapijem vlada lep božični večer, sem in tja zmerna sapica udarja v vrata, ki spominjajo na prve dni bariloških naselencev.

Sledi lep nagovor o božičnem družinskem prazniku.

Rajske strune, zadenite, do nebes odmevajte; zbori angelski, hitite na zemljo in pevajte! Molitev in pesem rajske strun nas v duhu združita s svojimi domačimi, ki jih ni tukaj, pošljeta božični pozdrav širom zemlje povsod, kjer prebiva slovenski rod. Po hitita pa tudi v oddaljene dežele med slovenske misijonarje. Odpovedali so se svoji domovini. Nekateri težko prenašajo nezno podnebje. Tudi oni ta večer primitivnim rodovom označijo Kristusovo rojstvo.

Sveta noč, blažena noč, je zadnja pesem polnočnice.

Na božični dan je zopet slovenska maša, na naslednji dan, na nedeljo tudi. Vsem prisostvuje domač duhovnik, sa-lezijanec, ki je navdušen nad ubranim petjem preprostih lepih božičnih pesmi. V vseh nas pa je želja, da bi tej polnočnici sledile še druge.

Med nami je msr. Orehar v spremstvu g. Lamovška. Obenem želimo prijeten oddih ob Mascardiju. G. Urbanija pa je odletel nazaj v vele-mesto, kamor ga kliče služba.

Voščila k Novemu letu in planinske pozdrave pošilja uredništvu in brašcem Svobodne Slovenije

Peter Arnšek

MENDOZA

Slovenski šolski tečaj sv. Cirila in Metoda — Sklepna šolska prireditve

Naš šolski tečaj je lanj zares častno in lepo sklenil svoje šolsko leto. Šolski otroci so nam pripravili pod režijskim vodstvom g. Rudija Hirscheggerja Frana Milčinskega pravilčno igrice „Zvezdica Zaspanka“. Ker so pa v igri le deklešče vloge, je režiser zelo posrečeno poleg „Zvezdic“ dodal še „Utrinke“, da so mogli sodelovati tudi dečki.

Uprizoritev omenjene igrice moremo šteti med letošnje najpomembnejše dogodke v našem Domu. Iz igre same diha očetovsko pristrani čut avtorja, ki je poznan tudi v drugih njegovih delih. Pa so se poleg tega — ali pa prav zato — sodelujoči otroci vživeli vanjo z vso naravno nepristranostjo. Vse dogajanje na odrju je potekalo z nepretrgano živahnostjo, nikjer nismo čutili nikake zadrege ali popuščanja. K temu moramo še posebej pribiti presenetljivo čista se sicer v vsakdanjih okoliščinah naša beseda že tako rada zatika. Gre tu v velikanski meri zasluga g. režiserju, ki se je žrtvoval s toliko vnemo, sto in naravno izgovarjavo v našem materinem jeziku, ko vendar opažamo,

da se je ob popoldnevih in večerih vozil po družinskih domovih in učil otroke iz sosesčine posameznih vlog.

Priznati moramo z velikim zadoščenjem, da smo po predstavi drug drugemu govorili: bilo je nekaj izredno uspelega in pristranega. Imel si vtis, da otroci vlog niso „igrali“, ampak skro-roda „živeli“.

Po končani igri so otroci na odrju odpeli še dve pesmici. K prvi so bili v dvorani tudi razstavljeni risarski izdelki učencev in učenk, ki so na pobudo učitelja petja prof. Bajuka v duhovitih domislicah uprizorili vse kitice odpete pesmice „Bog je ustvaril zemljo“, „n k drugi, sklepni Sloškovi „Svetlo sonce se je skrilo“, ki poje „očka, vi mi križ storite; mam'ca, vi me poškopite“, so pa v spomin dobili lične kropicke (dar keram. podjetja Caces), ki naj jim zjutraj in zvečer obujajo misel na božjo priučnost.

Gospodični učiteljici Lenčka Božnar in Anica Grinlat sta jim razdelili spričevala, nato pa so posedli za pogrjne me mize in se okrepčali po „trudu in znoju“ s pijačo in jedajo.

Ker je bilo o božičnih praznikih v Mendozu na obisku z mamicami, pa tudi nekaterim očki, kar 17 otročičev, ki so jim starši dorastili v Mendozu in so jih „kot lastavice svoje lastavčke“ pripeljali nazaj pogledat v svoja gnezdeca, kakor je v uvodu obrazložil prof. Bajuk, so mendoški otroci v nedeljo po Novem letu tem svojim rojčkom v vsestransko veselje in zadovoljstvo igrice ponovili.

Božične praznike smo letos preživeli v veliki medsebojni pristranosti. Liturgični koledar nam je letos natrpal lepo zaporedne praznične dneve in smo jih v cerkvi pri skupnih mašah z našimi večno lepimi in tako iskreno pristranimi božičnimi pesmimi tako v zboru kot v ubranem ljudskem petju liturgično v vsej preprosti globini doživeli. Pred polnočnico nam je zbor zapel pet izbranih pesmi, s katerimi smo ob priložnostni razlagi od jasic v Bogkove kotu pohiteli na betlehemske poljane. prislunhili angelskemu oznanilu. hiteli s pastirci v hlevček, počastili božje Dete in se zamislili v skrivnostno globino učlovečenja ob Vrabčevi „Bila je noč“: „O Jezus, bodi klas nam; o Jezus, bodi trta! Naj Tvoja milost vekomaj nam sij!“

V mnogih družinah je letos vladalo pristrčno izredno veselje ob obisku dragih svojcev od blizu in daleč, celo od onkraj morja.

Bh

Za dobro voljo

V gostilni

Gost natakarku:

„Kako to, da se imenuje ta golaž turški golaž?“

Natakark: „Zato ker je bilo našemu psu ime Sultan.“

Sreča in nesreča

„Moja Jera in jaz sva bila srečna petnajst let.“

„In potem?“

„Potem sva se poročila.“

OD DOMA

Kjer je luč, so tudi večje. Zato v mariborskih predmestjih ni več.

OBVESTILA

NEDELJA, 16. januarja 1972:

5. pristavki dan z začetkom ob 11 s celodnevni programom.

NEDELJA, 30. januarja 1972:

Družabna prireditve „Duh. življenja na Pristavi.“

POČITNIŠKI DNEVI ZA MLADINO DO 15. IETA STAROSTI

Naš dom San Justo: vsako sredo od 8. do 12. ure.

Sloškovi dom: vsak torek od 8. do 12.30 ure.

Slovenska pristava: vsako sredo od 8. do 12. ure.

Društveni oglasnik

Seja referentov Zedinjene Slovenije bo 20. t. m. ob 20 v društvenih prostorih.

Dijaki in dijakinje, izrabite počitnice za slovensko branje! Knjižnica Zedinjene Slovenije vam je na razpolago vsak dan od 15,30 do 20.

Slovenska radijska ura bo od 22. januarja vsako soboto ob 17,34 v radiju LR 9 ANTARTIDA. Ta urnik je ZS skušala doseči za čim večji krog poslušalcev, posebno naših otrok.

SLOVENCI PO SVETU

ZDA

Božičnica DSPB v Clevelandu

V soboto, 18. decembra je — kakor že prejšnja leta — odbor Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Clevelandu pripravil uspešno božičnico, ki je bila lepo obiskana in se je razvijala v pravem božičnem razpoloženju. Rev. Julij Slapšak je obiskal vsa omizja, jih blagoslovil in pokadil. Navzoča sta bila tudi rev. dr. Pavel Krajnik in p. Fortunat Zorman iz Lemonta. Otroški zbor slovenskih otrok je pod vodstvom Martina Košnika ubrano prepeval slovenske božične pesmi. Globok vtis je na vse navzoče napravil govor predsednika Zveze DSPB nisatelja Karla Mauserja, ki je sklenil svoja izvajanja z mislijo, da so pravi darovi jaslice preprostost, zaupanje in pogum, in te darove si moramo voščiti za letošnji božič v prepričanju, da iz preprostosti raste zaupanje in iz zaupanja cvete pogum.

Mnogi obiskovalci te lepe prireditve so se ob slovesu pristrčno zahvaljevali prirediteljem za to lepo in bogato božično doživetje.

Svetla prihodnost je tudi meni že čisto blizu. V sosedovi vili.

V komunizmu bomo imeli vse. Le kaj nam bodo tedaj obljubljali?

Zedinjena Slovenija sporoča, da bo slovenska radijsko oddaja vključeno od 22. januarja vsako soboto v LR9 radio Antartida ob 17.34.

Predno se odločite za kakšno finančno operacijo, pa naj bo to naložba ali posojilo, vprašajte za pogoje pri nas, ne bo Vam žal.

KREDITNA ZADRUGA S. L. O. G. A.

(Cooperativa de Crédito Ltda.)

Bmé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure ob torkih, četrkih in sobotah od 16. do 20. ure

Člani, ste že uredili življenjsko zavarovanje? Ne odlašajte! Vprašajte v pisarni.

Če hočete preživeti lep dan v prosti naravi, nič boljšega kot izlet na kinto „Sloga“, ul. del Cielito 279, Villa Udaondo.

Kinta je odprta od 9. do 21. ure vse dni razen ob petkih, ko je zaprta zaradi čiščenja.

Dal si mi spoznati pot življenja, napolnil me boš z veseljem pred svojim obličjem (AD 2, 28).

5. januarja 1972 je umrl pri prometni nesreči v Frankfurtu

dr. Franček Prijatelj

izseljenski duhovnik

Priporočajo ga v molitve:

Kristina Prijatelj, mati
bratje in sestre: Ivo, Kristina, Olga, Alenka z družinami;...
Jože, Vera, Marija, Terezka.

Frankfurt, Buenos Aires, Ljubljana, Vietnam

Dr. Rudolf Klinec

Goriški Slovenci in zavod Sv. Družine

Goriški Slovenci so si sami, iz nič, zgradili svojo narodno stavbo. Z lastnimi silami so se iz bede in siromaštva dvignili v človeka dostojno življenje, iz tlačanstva in brezpravja v svobodo kulturnega naroda. Pri tem vzletu in vzponu v višavo jih je nosila dvojna perut: narodni idealizem in duh vzajemnosti.

Naši narodni buditelji in javni delavci so se odlikovali po plamenečem narodnem idealizmu. Z zanosnim navdušenjem in požrtvovalnostjo so se vrgli na borbo za priznanje goriškim Slovincem temeljnih človeških pravic. našemu človeku prav nič ni bilo darovano, vse si je moral z zobmi iztrgati. Stvariteljem slovenske goriške zgodovine: Valentinu Staniču in Matiji Vrtovcu, Stefanu Kocjančiču in Andreju Marušiču, Karlu Lavriču in Josipu Tonkliču, Antonu Gregorčiču in Antonu Mahničju, Andreju Gabrščku in Henriku Tumi ter ostalim javnim delavcem zlasti iz tega stoletja, so bili skupni — ne glede na njihove različne ideološke in politične poglede — isti narodni idealizem, enaka podjetna delavnost in ista voljnost, žrtvovati se za narodni blagor.

Slovensko ljudstvo na Goriškem se je pa s svoje strani odlikovalo po izredni zavesti skupne usode in vzajemnosti. Načelo: vsi za enega, eden za vse, jih je povezoval v strnjeno enoto. Tesno združen; so si osvojili načelo samopomoči. V svoji sredi so začeli zbirati vinar za vinarjem, krono za krono, da bi si z lastnimi sredstvi ustvarili pogoje in ustrezne strukture za samostojno narodno življenje.

Na teh dveh nosilnih stebrih: na

narodnem idealizmu izobražencev in na požrtvovalni vzajemnosti ljudskih množic je rastel naš narodni dom: boj za narodno emancipacijo, ustanavljanje socialnih in gospodarskih organizacij, razcvit prosvetne in kulturne dejavnosti.

Naj služi kot primer šolsko in vzgojno področje. Društvi „Sloga“ (1883) in pozneje „Šolski dom“ (1897) sta si postavili v program zgraditi slovensko šolstvo v Gorici. Dr. Anton Gregorčič je predvsem ustanovil slovenske vrte v Gorici, nato ljudske šole in zatem še obrtne. Ali kako nuditi šolski pouk, če ni primernih učilnic, šolskih poslopj? Obrnil se je na slovensko ljudstvo in ga pozval, naj prisloži na pomoč z denarnimi prispevki. In dogodilo se je, da so si naši ljudje trgalji kruh iz ust in ga dajali. S tem narodnim denarjem je dr. Gregorčič v nekaj letih zgradil kar štiri veličastna šolska poslopja: „Šolski dom“ (1898), „Mali dom“ (1904), „S. Gregorčiča dom“ (1908) in „Novi dom“ (1910).

Toda šolska poslopja s slovenskim poukom niso bila dovolj. Le kako naj obiskujejo slovenske šole v Gorici otroci z dežele: s Krasa in Vipavske, s Tolmškega in Brd? Potrebni so bili zavodi, kjer bi stanovala in se vzgajala podeželska mladina ter hodila v goriške šole. Kakor je nadškof dr. F. B. Sedej ustanovil s prispevki vse škofije dešlo in malo semenišče, tako sta vstali v Gorici dve društvi: „Slovensko Alojzijeve“ in „Slovensko sirotišče“, ki naj bi poskrbeli za otvoritev istoimenskih zavodov. Odbora teh društev sta se spet obrnila na slovensko narodno skupnost na Goriškem: Pomagajte nam, da si

v Gorici zgradimo vzgojne zavode! In spet je vse narodno občestvo, zares „vsi, katerih duha je Bog obudil“, kar tekmovali v zbiranju darov, denarnih zneskov in vsakovrstne pomoči, da sta vstala v Gorici oba zavoda: Slovensko Alojzijevešče in Slovensko sirotišče.

A prišla je fašistična strahovlada, ki je uničila vse, kar je bilo slovenskega na Goriškem. Z zastraševanjem in nasiljem nam je iztrgala iz rok tudi ta šolska poslopja, tudi zavod Slovenskega Alojzijevešča. Iz splošni ruševin se je rešilo le Slovensko sirotišče, čeprav je bilo dolgo vrsto let zaplenjeno. Od prebogate narodne dediščine, ki so jo nam s tolikim trudom in žrtvami ustvarili naši dedje in očetje, nam ostaja še Slovensko sirotišče, ki se danes naziva Zavod sv. Družine in ki ga vodijo naše šolske sestre, plemenite vestalke ob tem narodnem plamenu in čuvarice najdražjega, kar ima naše ljudstvo, otrok in mladine.

Goriški rojaki! Odbor za zidanje novega zavoda vas prosi: Slovensko sirotišče je bilo vedno skupni dom naših otrok pa tudi dijakinj. Sedanja stavba je zastarela, oblasti so nam grozile z zaprtjem zavoda, morali smo pohiteti z graditvijo novega. Dela so zdaj v teku. Podprite nas z denarnimi prispevki! Gre za ustanovo, ki je bila last slovenskega ljudstva, vaša last, dom vaših otrok in mladine! Ne zapustite v tej težki uri Zavoda, ki je edini preostali od častitljive dediščine, ne zapustite ustanove, ki je toliko storila za naše otroke, in ki hoče tudi v bodoče nadaljevati s tem svojim poslanstvom!

(Darove pošljite na: Katoliški glas, Riva Piazzutta 18, ali na naslov: S. Ahacija Kacin, Zavod sv. Družine, Via D. Bosco 66, 34170 Gorizia).